

MỘT VÀI SUY NGHĨ VỀ CÁC BẢN ĐỒ DU LỊCH XUẤT BẢN Ở VIỆT NAM HIỆN NAY

Nguyễn Thị Thanh Hải
Khoa Địa lý- Trường ĐHKHTN,
ĐHQGHN

Trong xu thế hội nhập quốc tế, cùng với sự phát triển kinh tế và sự gia tăng về thu nhập, cùng với trình độ dân trí không ngừng được nâng cao, ngành du lịch đã phát triển rất nhanh, nó mang lại nhiều lợi ích không chỉ về kinh tế mà cả về chính trị, văn hoá, xã hội... có nhiều yếu tố tạo điều kiện cho ngành du lịch phát triển và một điều không thể thiếu đối với bất kỳ khách du lịch nào khi đến một nơi mới đó chính là bản đồ du lịch. Bản đồ du lịch như là một công cụ đắc lực phục vụ cho mỗi chuyến đi.

Qua khảo sát cho thấy, từ trước đến nay ở Việt Nam cũng như các nước trên thế giới, bản đồ du lịch được làm ở nhiều dạng khác nhau, nhưng thông thường là bản đồ giấy, có khi được in trên một mặt hoặc hai mặt, hoặc ở dạng tập gấp có trình bày bìa. Kích thước các bản đồ cũng rất khác nhau, có thể là khổ A_0 , nửa khổ A_0 hoặc nửa khổ A_1 ...

Ở nhiều nước, để đơn giản hoá người ta có thể làm các sơ đồ du lịch ở dạng giấy hoặc ở dạng số và cài đặt ở trong các xe tắc xi phục vụ khách, loại hình này rất thuận tiện trong việc tra cứu các địa danh và những thông tin kèm theo nó.

Trên các bản đồ du lịch đều được cố gắng trình bày đẹp, hấp dẫn. Thường thì trên mỗi trang bản đồ đều có hình ảnh minh hoạ hoặc bài viết bằng ngôn ngữ thông dụng để giới thiệu vùng du lịch (Ở Việt Nam bài viết có thể bằng tiếng Anh, tiếng Pháp và đôi khi là tiếng Trung Quốc)

Nội dung trên các bản đồ cũng rất khác nhau. Tuy gọi chung là bản đồ du lịch, song tùy vào nhu cầu và mục đích sử dụng mà nó chứa đựng những thông tin khác nhau. Chẳng hạn như có những bản đồ chủ yếu là chỉ dẫn đường phố, có loại nặng về biểu thị các yếu tố dịch vụ du lịch (bao gồm cơ quan du lịch, ngân hàng, bưu điện, nhà ga, bến đỗ xe, khách sạn, bệnh viện, các di tích lịch sử, danh lam thắng cảnh...) và cũng có những bản đồ chỉ đưa ra một loại hình du lịch nào đó, ví như chỉ thể hiện các vùng có thể thực hiện du lịch leo núi, du lịch thám hiểm dưới biển, hoặc các loại hình du lịch mạo hiểm khác (du lịch qua sa mạc, du lịch qua vùng rừng rậm, hoặc qua một vùng địa hình hiểm trở: thác, ghềnh, đầm lầy...).

Ở Việt Nam, hiện nay các bản đồ du lịch xuất bản tuy có khá hơn trước đây, song nhìn chung vẫn còn rất đơn điệu về cách thể hiện nội dung. Có những bản đồ nội dung thể hiện rất chi tiết, lại có những bản đồ nội dung mang tính khái lược. Có bản đồ, nội dung quá nhiều (như bản đồ du lịch Hạ Long vừa làm 5/2004), trong khu vực thể hiện quá chi tiết gây khó khăn cho người sử dụng nhất là những người ít dùng bản đồ.

Các bản đồ du lịch đã xuất bản có thể phân cấp theo lãnh thổ đó là du lịch toàn quốc thường thể hiện ở tỷ lệ 1:1.500.000 (in trên hai tờ A₀ hoặc tỷ lệ 1:3.000.000).

Các bản đồ du lịch cấp tỉnh, thành phố thường in trên nửa tờ A₀ và tỷ lệ phụ thuộc vào kích thước của từng lãnh thổ.

Các bản đồ du lịch cho khu vực nội thành, nội thị có thể in trên một tờ A₀ hoặc nửa tờ A₀ hoặc nhỏ hơn nữa hoặc tùy vào lãnh thổ hiển thị.

Tất cả các bản đồ du lịch có thể được các nhà xuất bản chuyên ngành làm theo đơn đặt hàng của các công ty du lịch hoặc tự làm để bán, mang tính chất kinh doanh thương mại. Chính vì điều đó mà cho thấy hệ thống bản đồ du lịch được làm từ trước đến nay chưa theo một chuẩn mực thống nhất. Việc chưa có qui định thống nhất gây khó khăn cho các nhà sản xuất cũng như cho người sử dụng vì cùng một kiểu ký hiệu nhưng trên bản đồ này có thể là biểu thị cho đối tượng nào đó,

trên bản đồ khác lại là một đối tượng hoàn toàn khác, chính vì điều này nên không tạo thành một thói quen truyền thống và dễ gây nhầm lẫn. Nếu trong sản xuất có qui định thống nhất về qui trình thành lập và hệ thống ký hiệu thì việc thiết kế và biên tập sẽ năng suất và hiệu quả hơn rất nhiều. Vì vậy trong khuôn khổ của bài báo này chúng tôi chỉ muốn nhắc đến những bất cập trong thành lập và sử dụng bản đồ du lịch hiện nay. Đồng thời muốn hướng tới việc có những đề xuất chung cho các bản đồ du lịch mà có thể thực hiện bằng cách chuẩn hoá từng bước nội dung công việc, chẳng hạn có thể thiết kế xây dựng hệ thống ký hiệu chuẩn cho bản đồ du lịch ở các cấp lãnh thổ như một số bản đồ đã có: Bản đồ địa hình ở các tỷ lệ, bản đồ hiện trạng sử dụng đất, bản đồ qui hoạch sử dụng đất, bản đồ hành chính ở các cấp lãnh thổ...

Đây là một xu thế chung trong sản xuất bản đồ hiện nay. Về vấn đề này chúng tôi xin được phép sẽ đề cập trong các lần nghiên cứu sau.

Hà Nội, ngày 30 tháng 06 năm 2004